

Yttrande

Dnr 549532
2023-09-26

Kommunstyrelsen/
Kommunfullmäktige

Susanna Wermaeus
Telefon 026-17 87 68
susanna.wermaeus@gavle.se

Yttrande – Promemoria om vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser (Ds 2023:17)

Ert diarienummer: 23KS335

Beskrivning av ärendet

Säkerhetsenheten har av Justitiedepartementet fått i uppdrag att lämna synpunkter på förslaget i promemorian. Sektor Vårld har varit med i arbetet.

Vi ställer oss frågande kring hur det nya lagförslaget förhåller sig i relation till befintlig lagstiftning inom Socialtjänsten, som exempelvis *lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU*.

Vi anser att det inte ska ställas krav om uppgiftslämnande från Socialtjänsten om personliga förhållanden för barn och unga till Polismyndigheten utan att det föregås av att ett brott har begåtts då det riskerar att dra ner förtroendet för Socialtjänsten.

Ansökan, beslut och ansvar om vistelseförbud för personer under 18 år bör ligga hos Polismyndigheten, inte Socialnämnden.

Det bör beaktas att förtroendet för socialtjänsten kan skadas om socialnämnden ska verkställa beslut om vistelseförbudkravet.

Yttrande

5.4 Straffsanktionerade individuella förbud

I grunden kan förslaget på flera punkter strida mot Barnkonventionen och dess grundprinciper, artikel 2 om förbud mot diskriminering, artikel 3 om barnets bästa och artikel 16 om rätt till privat- och familjeliv.

Förslaget kan innebära att beslut enligt denna lagstiftning inte tar hänsyn till vad som är bäst för barnet, utan snarare gagnar ett allmänintresse att skyddas från brott. Det kan få följden att barn riskerar att diskrimineras, att hänsyn inte tas till deras personlig integritet eller att konsekvenserna av ett ingripande för den enskilde är oproportionerlig i förhållande till syftet med vistelseförbudet. Proportionalitet är en princip som socialnämnden ska ta hänsyn när insatser övervägs.

Socialnämndens uppdrag vilar på 1 kap 1 § socialtjänstlagen. *Där framgår att socialtjänsten på demokratins och solidaritetens grund ska främja människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten har ansvar för att de*

som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver men ska även arbeta förebyggande och inventerande. Socialtjänstlagen omfattar vidare rätten till bistånd och särskilda bestämmelser för olika grupper.

När det gäller barn under 18 år har socialnämnden uppdraget att ta ställning om ett barn kan vara i behov av skydd eller stöd, för att motverka en negativ utveckling hos barnet. Dvs socialnämnden har ingen kontrollerande uppgift, eller uppgift att hindra att brott begås. Socialnämndens uppgift syftar till att barnet ges skydd och stöd utifrån sina behov.

Förslaget om att göra ändringar i LVU lagstiftningen, att socialnämnden ska verkställa beslut om vistelseförbud, strider mot intentionen med LVU lagstiftningen, *"Det är endast den unges eget vårdbehov som får ligga till grund för ett omhändertagande enligt lagen. Intresset av att t.ex. tillgodose samhällsskyddet är i sig inte tillräckliga skäl för vård med stöd av LVU.204, om ovan, se Prop. 1979/80:1 s. 583.*

5.6 Förslag om vistelseförbud för barn

Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten, och inte Socialnämnden, bör vara de som ansöker vistelseförbud för barn under 18 år om det är så att bestämmelserna om vistelseförbud införs i *lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.*

Det finns redan reglering och rutiner för arbete med unga på glid. Om en polis påträffar barn i socialt nedbrytande miljöer finns PL12§ att arbeta efter och socialtjänsten har sina rutiner utifrån bl.a. föräldrabalken. En ytterligare reglering anses inte nödvändig utan blir snarare svårare att efterleva och upprätthålla för både socialnämnd, socialtjänst och polis. Att begära polisiär handräckning för ett barn som brutit mot ett vistelseförbud ses som ohållbart.

7.1.2 Syftet med en ny reglering om vistelseförbud

Syftet med lagförslaget att stärka brottsbekämpningen krockar med intentionen i Socialtjänstlagen. Gällande ex. LVU som fungerar som ett skydd för individen kommer istället användas som medel för att skydda allmänheten, vilket inte är syftet.

En av konsekvenserna med att förbjuda en person att vara på en specifik plats är att yngre personer riskerar att få gå personens ärende, samt att problembilden flyttar till en annan, mer oöversiktlig plats.

Lagförslaget riskerar att öka stigmatiseringen. Många av dem som lagförslaget riktas mot befinner sig inte alltid i dåligt umgänge och kan på andra arenor som i exempelvis i skolan eller i hemmet med syskon fungera bra. Om möjligheten att vistas på annars bra platser tas bort eller om ungdomen inte får följa med till vissa platser riskerar det att få negativa konsekvenser.

7.5.2 Utredning

Att socialnämnden ska lämna uppgifter om den unges personliga förhållanden och andra levnadsomständigheter ses som problematiskt. Socialtjänsten arbetar inte med att kolla på specifika platser som riskfaktorer för brottslighet och det finns risk för diskriminering om Socialtjänsten ska lämna information om den unges bakgrund.

Det är en sak då polisen begär in yttrande kopplat till en person och viss brottslighet.

I promemorian relateras till personer under 18 år medan LVU sträcker sig till 21 år.

I grund och botten är syftet med Socialnämndens arbete skydd och vård, inte att bedriva kontrollverksamhet.

7.11.2 Informationsutbyte med Socialtjänsten

Socialtjänsten kan ha oro kring umgänge hos individ men kan inte uttala sig om huruvida en individ ska befinna sig på en viss plats eller inte.

Att i förebyggande syfte lämna information som mer liknar underrättelseuppslag riskerar skada förtroendet för Socialtjänsten.

9.2.2 Ekonomiska konsekvenser

Om lagförslaget träder i kraft kommer även Socialnämnden och Socialtjänsten få ett ökat resursbehov.

Beslutsunderlag

Promemoria Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser
(Ds2023:17)

Yttrande

Socialstyrelsen (2020) *LVU Handbok för socialtjänsten*

Proposition 1979/80:1 om socialtjänsten

Susanna Wermaeus
Säkerhetssamordnare
Säkerhetsenheten